

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 306. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-idm140209964098816/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

EPISTLER

- Antikken, »De Lærdes Selskab« 2, 49 D. Holberg oversætter Citatet, for han afskriver det.
- S. 177. *accomoderede*, forsynede, betjente. – *Plautus*, romersk Komedie-digter (ca. 250-184 f. Kr.). – *Nam hi etc.*, *Miles gloriosus* III, 2, Vers 753-56 (V. 753 har hos Holberg 'hi' for 'ci'; i V. 754 mangler 'hospes' efter 'hoc'); »Thi naar de er kommet til Bords og Middagen er stillet paa Bordet, plejer de at sige: »Men Vært dog! Hvorfor er det nødvendigt med al denne Bekostning for vores Skyld? Du maa jo være gal, thi her er nok til ti Mennesker«. De bebrejder dig, hvorledes du har købt ind for deres Skyld, og saa spiser de det dog ople – *Participanter*, Deltagere, Parthavere.
- S. 178. *incommodere*, besværer, ulejliger. – *simpel*, ligefrem. – *Mr. Bayle*, Pierre Bayle (1647-1706), fransk Filosof, som fra 1693 levede i Holland, hvor han i sine Skrifter bekæmpede Overtro og Intolerance. Hans Hovedværk var en stor historisk-kritisk Encyklopædi, *Dictionnaire historique et critique*, 1695-97, hvoraf Holberg øjensynlig benyttede 3. Udgave, 1720. Se Indledning til nærværende Bind. – *Historier*, Historien. – *Societet*, Samfund. – *Superstition*, Overtro. – *Uheld*, ugunstig Tilstand, Ulykke. – *Commissarius*, Voldgiftsmand, Opmand.
- S. 179. *soliciteret*, plaget. – *Naturalister*, Deister, der hævder Tilstedeværelsen af en personlig Gud, men ikke opstiller Dogmer og benægter Aabenbaringen, *Revelation*. – *agerede*, førte. – *Concepter*, Tanker. – *Marius* (155-86 f. Kr.), rom. Statsmand og Feltherre. Eksempler paa hans Overtro havde Holberg fra Plutarks Biografi af Marius. – *Spinoza*, Baruch (1632-77), nederlandsk Filosof, der af Holbergs Samtid opfattedes som Ateist. Holberg har i Jødiske Historie fremstillet S.'s dydige Levned og farlige Lære. – *Catilina* (d. 62 f. Kr.), rom. Statsmand. – *Caligula* (12-41), rom. Kejser. – *naturlige*, medfødte. – *efterlade*, undlade.
- S. 180. *Orthodoxien*, den rette Tro. – *γμοίως*, gr. legitim; autentisk; ublandet (om Vin).
- S. 181. *Manichæismus*, Manikæerne, hvis Lære udformedes i Iran af Māni (d. 273), ansaa Verden for sammensat af to kæmpende Komponenter, det Gode og det Onde, Lyset og Mørket. – *Monsr. Bayle*, f. Eks. *Dictionnaire*, Art. Manichæens. Note D. – *Naturalister*, se Note til Ep. 210. – *infirmerer*, svække; ugyldiggøre.
- S. 182. *Velbehag*, Forgødtbefindende. – *De Mundo Optimo*, lat. om den bedste Verden. Sandsynligvis Hentydning til Professor i Teologi ved Københavns Universitet J. F. Reuss, hvis *Doctrinæ de mundo optimo brevis dilucidatio*, 1-4. Del (1741-45) behandler Hovedmassen af denne Epistels nye Stof. – *Leibnitz*,